

FRA VALENTÍ SERRA

Historiador i arxiver provincial dels caputxins

Aglutinador Fra Valentí Serra (Manresa, 1959) recull al llibre 'Els caputxins i les herbes remeieres' les receptes terapèutiques naturals que l'orde ha anat recopilant durant segles d'assistència a les necessitats de salut dels ciutadans

“Amb la crisi, s'està retornant a les herbes remeieres”

SARA GONZÁLEZ

A la biblioteca del convent dels caputxins de Sarrià hi ha una advertència en llatí que avisa que qui gosi robar un llibre anirà a l'infern. Fra Valentí Serra treu el cap entre prestatge i prestatge. De jove l'amoïnava si tindria prou pèl per a una espessa barba. En té, ben blanca, i contrasta amb l'hàbit marró d'estamena, caputxa punxeguda i amb corda nuada a la cintura propi dels frares caputxins. Fill de pagès i historiador, ha begut del llegat caputxí de les herbes remeieres.

Què em puc prendre per a aquest mal de cap que tinc?

No sempre cal recórrer a l'aspirina. És un gran medicament, molt útil, i de tant en tant hi hem de recórrer. Però per a un simple mal de cap el marduix és una herba molt eficient. També ho és per al mal d'orella.

¿Les herbes poden ajudar a curar o alleugerir qualsevol mal?

Serveixen per als mals menors de la vida quotidiana: mal de ventre, de cap, ferides... Les plantes són unes criatures de Déu que ens acompanyen tota la vida i tenen uns principis actius que, si es coneixen, en podem treure molts recursos per viure una vida més saludable i amb més harmonia amb el món natural. Quan es tracta d'un mal menor, no sempre cal recórrer a un medicament farmacèutic, més eficients però més agressiu per a l'organisme.

Us apliqueu aquest criteri?

I tant, prenc herbes cada dia al matí en dejú. A l'hivern, serpoll, que protegeix el sistema respiratori i ajuda a evitar infeccions pulmonars. I a la primavera, herbes que ajuden a regular la tensió. Tot i això, s'ha de saber que no se'n pot fer un abús, de les herbes. Cal conèixer-les.

I on poden trobar-se les herbes remeieres de les receptes del llibre?

El 95% de les que cito al llibre són plantes d'ús quotidià a l'abast de tothom i de fàcil discerniment. A més, hi ha herbes que ja utilitzem en la nostra gastronomia que també tenen un ús mèdic i terapèutic. Com es mengen els bolets al teu poble?

A la brasa.
I què hi poseu?

All i julivert.
Doncs no només s'hi posen per donar bon gust, sinó perquè són dos contraverins que es feien servir per prevenir mals de panxa. Hem perdut l'origen, però es van introduir a la dieta per això. Com la farigola, que és un gran protector d'estómac.

Els ungüents són fàcils de fer?
Hi ha plantes que tenen principis actius potents i que són de més difícil aplicació i, per tant, requereixen un expert. Altres ungüents són senzills, com el del bon samarità.

Com es fa?

Amb oli i vi barrejat amb farigola, romaní, espígol i ruda. Al final s'hi afegeix alcohol o aiguardent. Es bull tot, o bé es deixa macerar 21 dies a sol i serena. Ben fregat sobre la pell és un fantàstic analgèsic per a contusions, ferides i dolors reumàtics. Jo sempre en tinc. És útil, pràctic i molt econòmic.

Les herbes tornen a estar de moda?

En aquests moments de crisi, de replantejament i de retorn a l'austeritat, s'està tornant a les herbes. La situació econòmica en deu haver estat el detonant, però la gent ja fa temps que es mostra reticent a la ingesta sistemàtica de moltes pastilles si no és que hi ha alguna cosa greu. Les herbes són bones per a la salut i també per a l'economia. A més, en comptes de tenir plantes inútils a casa, pots plantar herbes remeieres i tenir-les al balcó.

Què uneix els caputxins i aquest tipus de teràpia?

El llibre, que recull receptes dels segles XVII, XVIII i XIX, forma part de la tradició mèdica, terapèutica i assistencial dels frares caputxins. Van entrar a Catalunya en temps difícils i van ser molt pròxims al poble a través del servei i l'assistència davant els episodis d'epidèmies i pestes. Així es van anar acreditant com a experts de les herbes remeieres. Això es va reforçar quan van entrar a l'orde frares de famílies d'apotecaris catalans i gent procedent dels estaments rurals bons coneixedors dels remeis populars i casolans.

Què en queda de tot això?

Fins no fa gaires anys quedaven antics frares que eren invocats, i ara, amb la publicació del llibre, s'ha refrescat una memòria que d'alguna manera estava adormida i hi ha gent que m'atura i em consulta. De vegades es confonen i em pregunten pel temps perquè associen la meua imatge a la del frare del temps.

I què hi diu?

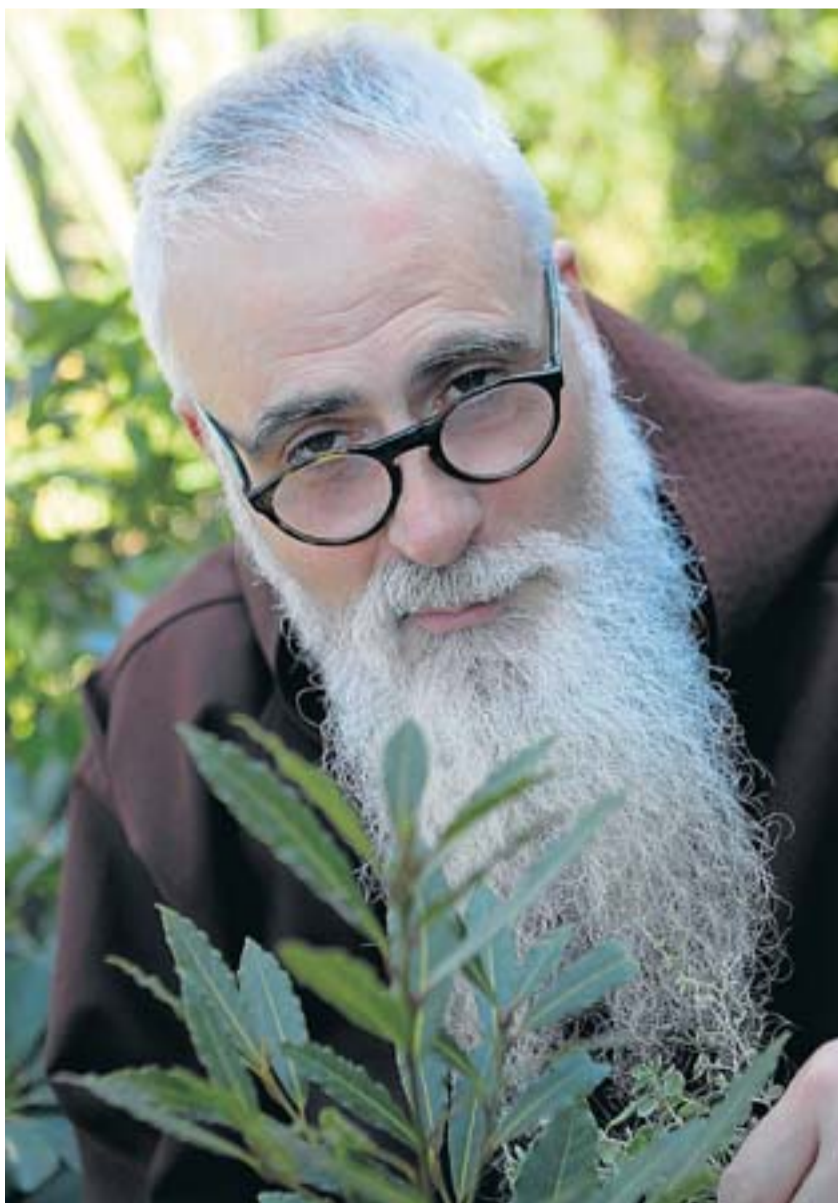
Tampoc vull decebre. Així que miro el cel i intueixo. Però sempre adverteixo: Déu sobre tot.

¿Cal una dosi de fe perquè les plantes remeieres facin efecte?

Hi ha plantes que tenen uns principis actius verificables científicament. És cert que hi ha una sèrie de remeis arcaics que procedeixen d'una època en què es barrejava medicina i curanderisme, i requerien una mica de bona fe pel fet que les plantes les conreés i fossin recomanades per un religiós. Ara, si un malalt té ganes de curar-se, confia en els metges i té una bona dosi de fe avançada molt millor.

Calça sandàlies tot l'any?

Si puc sí, tot i que aquest hivern ha estat especialment dur. —

Fill de pagès, fra Valentí Serra ha begut de la tradició dels remeis terapèutics amb herbes pròpia dels religiosos caputxins. PERE TORDERA

un llibre

LA BIBLIA

una planta

MOLSA

un número

3